

กลยุทธ์ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

องค์การบริหารส่วนตำบลนาถ่อน จังหวัดนครพนม

องค์การบริหารส่วนตำบลนาถ่อน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 8,777 คน มีการรวมกลุ่มองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างมากมาย ซึ่งนับว่ามีความหลากหลายในการทำงาน แต่การประสานงานกับกลุ่มองค์กรในชุมชนยังมีอยู่น้อยมาก โดยเฉพาะการประสานงานกับภาครัฐ หรือกับองค์การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้การทำงานระหว่างชาวบ้าน กลุ่มองค์กรและภาครัฐหรือ อบต. ขาดการมีส่วนร่วม การดำเนินงานจึงเป็นไปคนละทิศทาง ประกอบกับชาวบ้านและกลุ่มองค์กรส่วนใหญ่ยังไม่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และการทำงานของ อบต. ที่กระจายอำนาจสู่ชาวบ้านและชุมชน แต่พฤติกรรมชาวบ้านและกลุ่มชุมชนยังไม่เปลี่ยนแปลง โดยส่วนใหญ่ยังคงยอมรับแต่ความช่วยเหลือจากหน่วยงานของภาครัฐ ขาดการมีส่วนร่วมหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งระหว่าง อบต. และประชาชนหรือระหว่างประชาชนด้วยกันเองในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ : ธาตุพนม
จังหวัด : นครพนม

ประชากร: 8,777 คน

พื้นที่: 27.63 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

องค์การบริหารส่วนตำบลนาถ่อนจึงจัด “โครงการประกวดหมู่บ้าน” ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการสร้างการมีส่วนร่วมของชาวบ้านหรือตั้งชาวบ้านในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาในชุมชน รวมทั้งเป็นการฝึกให้ชาวบ้านรู้จักการทำงานร่วมกันอย่างสมานฉันท์

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. จัดตั้งคณะกรรมการ 7 ชุด เพื่อมาเป็นกรรมการตัดสินในการให้คะแนนหมู่บ้านต่างๆ คณะกรรมการทั้ง 7 ชุด คัดเลือกมาจากประชาชนในตำบล คือ สมาชิกสภา อบต. แกนนำหมู่บ้าน ประธานประชาคมต่างๆ อาสาสมัครชุมชน สภาวัฒนธรรม กลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน คณะกรรมการทั้ง 7 ชุด ประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยความสะดวกการบริหารจัดการงาน โครงการประกวดหมู่บ้าน คณะกรรมการตัดสินด้านความมั่นคง คณะกรรมการตัดสินด้านเศรษฐกิจ คณะกรรมการตัดสินด้านสาธารณสุข คณะกรรมการตัดสินด้านการศึกษา คณะกรรมการตัดสินด้านศาสนาและวัฒนธรรมและคณะกรรมการตัดสินด้านทั่วไป โดยคณะกรรมการทั้ง 7 ชุด จะตัดสินให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ออกกฎเกณฑ์การตัดสินโครงการประกวดหมู่บ้าน ทั้ง 6 ด้าน (ตามเอกสารแนบท้าย)
3. สภาพแวดล้อมและสภาพบ้านเรือนโดยทั่วไปในตำบลนาถ่อนทั้ง 14 หมู่บ้าน มีความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยเพิ่มมากขึ้น
4. ประชาชนในตำบลเกิดความตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนและอบต. ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเองเพิ่มมากขึ้น

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน	1. ค่าใช้จ่ายด้านเงินรางวัล 18,500 บาท งบประมาณของ อบต. 2. ค่าใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องดื่มสำหรับคณะกรรมการ 4,000 บาท งบประมาณของ อบต. 3. ค่าใช้จ่ายด้านค่าวัสดุในการดำเนินโครงการ 2,800 บาท งบประมาณของ อบต.
บุคลากร	1. คณะกรรมการอำนวยการ ทำหน้าที่อำนวยการความสะดวกการบริหารจัดการงานโครงการประกวดหมู่บ้าน จำนวน 10-12 คน ทำงาน 30 วัน 2. คณะกรรมการตัดสินด้านความมั่นคง ทำหน้าที่ให้คะแนนด้านความมั่นคงของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 10-12 คน ทำงาน 7 วัน 3. คณะกรรมการตัดสินด้านเศรษฐกิจ ทำหน้าที่ให้คะแนนด้านเศรษฐกิจของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 10-12 คน ทำงาน 7 วัน 4. คณะกรรมการตัดสินด้านสาธารณสุข ทำหน้าที่ให้คะแนนด้านสาธารณสุขของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 10-12 คน ทำงาน 7 วัน 5. คณะกรรมการตัดสินด้านการศึกษา ทำหน้าที่ให้คะแนนด้านการศึกษาของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 10-12 คน ทำงาน 7 วัน 6. คณะกรรมการตัดสินด้านศาสนาและวัฒนธรรม ทำหน้าที่ให้คะแนนด้านศาสนาและวัฒนธรรมของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 10-12 คน ทำงาน 7 วัน 7. คณะกรรมการตัดสินด้านทั่วไป ทำหน้าที่ให้คะแนนด้านทั่วไปของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 10-12 คน ทำงาน 7 วัน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ต้นปี 2546	นายก อบต. และ ปลัด อบต. พบปัญหาว่าประชาชนในตำบลขาดการมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการร่วมกันคิดแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาชุมชน	นายก อบต. / ปลัด อบต./ สภา อบต.
	นายก อบต. และ ปลัด อบต. เขียนโครงการประกวดหมู่บ้านน้อย และนำเสนอสภา อบต. เพื่ออนุมัติ	นายก อบต. / ปลัด อบต./ สภา อบต.
	สภา อบต. ให้การอนุมัติโครงการและงบประมาณในการดำเนินโครงการ	นายก อบต. / ปลัด อบต./ สภา อบต.
	ประสานงานให้ตัวแทนภาครัฐ องค์กรชุมชน ผู้นำกลุ่มต่างๆ ในชุมชนและตัวแทนชาวบ้าน เช่น สภาวัฒนธรรมท้องถิ่น อาสาสมัคร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำหมู่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ มาปรึกษาหารือถึงการปฏิบัติงานตามโครงการ ซึ่งทุกฝ่ายให้ความเห็นชอบและให้การสนับสนุนการดำเนินการ นอกจากนี้ที่ประชุมยังจัดทำ • หลักเกณฑ์ในการพิจารณา/เงื่อนไขในการให้คะแนน • แต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงาน และ คณะกรรมการตรวจสอบหมู่บ้านทั้ง 6 ด้าน รวมทั้งวางแผนการดำเนินงานประกวดหมู่บ้าน	อบต.
	อบต. และผู้นำกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการด้วยตนเอง และผ่านทางหอกระจายข่าวของแต่ละหมู่บ้าน	อบต. / ผู้นำกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
15 สิงหาคม - 15 กันยายน 2546	เริ่มต้นโครงการการประกวดหมู่บ้านทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านศาสนาและวัฒนธรรมและด้านทั่วไป ทั้ง 14 หมู่บ้าน เข้าร่วมโครงการ	อบต./ หมู่บ้านทั้ง 14 หมู่บ้าน
	คณะกรรมการทั้ง 6 ชุดลงตรวจให้คะแนนแต่ละหมู่บ้าน โดยออกตรวจ 2 สัปดาห์/ครั้ง รวม 2 ครั้ง และนำคะแนนที่ได้ทั้งหมดจากทั้ง 14 หมู่บ้าน มาเปรียบเทียบ	คณะกรรมการทั้ง 6 ชุด
	จัดงานประกวดหมู่บ้านนออยู่ เพื่อมอบรางวัลให้กับหมู่บ้านต่างๆ ดังนี้ - รางวัลที่ 1 ได้รับเงินรางวัล 3,000 บาท จำนวน 1 รางวัล - รางวัลที่ 2 ได้รับเงินรางวัล 2,500 บาท จำนวน 1 รางวัล - รางวัลที่ 3 ได้รับเงินรางวัล 2,000 บาท จำนวน 1 รางวัล - รางวัลชมเชย ได้รับเงินรางวัล 1,000 บาท จำนวน 11 รางวัล	อบต./ หมู่บ้านทั้ง 14 หมู่บ้าน
ตุลาคม 2546	สรุปผลการดำเนินงานโครงการประกวดหมู่บ้านนออยู่ ได้ข้อสรุปว่าในปี 2547 จะขยายระยะเวลาการประกวดโครงการหมู่บ้านนออยู่ ออกไปเป็น 6 เดือน	อบต.

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร -- -- บทบาทความร่วมมือ --

สภาวัฒนธรรมท้องถิ่น / เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการตัดสินโครงการประกวดหมู่บ้านและ
อาสาสมัคร / กลุ่ม ร่วมร่างกฎเกณฑ์การประกวด
ผู้สูงอายุ / กำนัน /
ผู้ใหญ่บ้าน / ตัวแทนครู
จากทุกโรงเรียนในพื้นที่
/ ตัวแทน อสม. ทุก
หมู่บ้าน / ตัวแทน
เจ้าหน้าที่อนามัยทั้ง 2
แห่ง / แกนนำหมู่บ้าน

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. จากประชาชนในตำบลขาดความร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในชุมชน รวมทั้งขาดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างประชาชนในตำบล ประกอบกับตัวประชาชนในตำบลเองขาดความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการพัฒนาท้องถิ่น เพราะเห็นว่ามิใช่หน้าที่ของตน

หลังการดำเนินการ

1. สภาพบ้านเรือนและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปทั้ง 14 หมู่บ้านในตำบลนาถ่อน มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมีความสะอาดมากขึ้น รวมทั้งมีการพัฒนาในด้านต่างๆ คือ ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านศาสนาและวัฒนธรรมและด้านทั่วไปเพิ่มมากขึ้น
2. ประชาชนในตำบลมีความกระตือรือร้นและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมกับชุมชนรวมถึง อบต. ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นของตน รวมทั้งให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในการพัฒนาหมู่บ้านทั้ง 6 ด้าน

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
คณะกรรมการบางส่วนยังไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการจัดทำโครงการ บางครั้งยังมีความขัดแย้งกันในเรื่องการตัดสินใจ	ประชุมชี้แจงกับคณะกรรมการให้เข้าใจในเรื่องการตัดสินใจให้คะแนน รวมถึงวัตถุประสงค์ของการจัดทำโครงการ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การสนับสนุนของผู้บริหารในการตั้งใจจัดทำโครงการประกวดหมู่บ้านขึ้น เพื่อเป็นกลยุทธิ์ในการดึงชาวบ้านให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง
2. อบต. สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานและเป็นรางวัล เพื่อเป็นกำลังใจแก่หมู่บ้านที่ตั้งใจทำงาน
3. ตัวแทนภาครัฐ ผู้นำ องค์กรชุมชนและชาวบ้านทุกหมู่บ้านที่มีความตั้งใจในการพัฒนาหมู่บ้านของ
4. เจ้าหน้าที่ อบต. ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังสำคัญของ อบต. ในการจัดทำโครงการนี้ตนเอง

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการประกวดหมู่บ้านน่าอยู่มีความยั่งยืน เนื่องจากประชาชนในตำบลให้การสนับสนุนตอบรับด้วยดีและร่วมมือในการปฏิบัติตามโครงการ รวมทั้ง อบต. เองมีแผนงานที่จะให้การสนับสนุนโครงการและงบประมาณในการดำเนินงานโครงการนี้ในปี 2547 ต่อไป เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตนอย่างต่อเนื่อง

บทเรียนที่ได้รับ

ประชาชนสามารถที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาหรือรอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายกาย เมลลี่
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบล
ที่อยู่ : 200 หมู่ 2 ตำบลนาถ่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม
โทรศัพท์ : (042) 575-504

ชื่อ-นามสกุล : นายเอกพันธ์ ผดุงสิทธิธรรม
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบล
ที่อยู่ : 200 หมู่ 2 ตำบลนาถ่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม
โทรศัพท์ : (042) 575-504 และ (06) 242-2858

**เกณฑ์การตัดสินโครงการประกวดหมู่บ้าน
"ตามโครงการเมืองน่าอยู่ เขตสุขภาพธรรม"
ตำบลนาถ่อน อำเภอนาขะพนา จังหวัดนครพนม**

ลำดับ ที่	โครงการ	หัวข้อ/ประเด็นที่ต้องพิจารณา	คะแนน
1	ด้านความมั่นคง	• ความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน • การรักษาความปลอดภัยต่างๆ เช่น ยาเสพติด • อาชญากรรม อัคคีภัย โจรภัย การลักขโมย • การก่อเหตุทะเลาะวิวาท การอิจฉา ริษยากัน • การก่อเหตุไม่สงบสร้างความรำคาญ เช่น เสียงจากการตัดแปลงสภาพรถ • การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร • การจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	30
2	ด้านเศรษฐกิจ	• พิจารณาถึงเรื่องความเป็นอยู่ การทำกิน การประกอบอาชีพ สร้างหลักฐาน การสร้างรายได้จากรายการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ • การค้าขาย • การเกษตร ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ การประมง • การหัตถกรรม เย็บ ปัก จักรสาน ถักทอ ปั่นดินเผา	30
3	ด้าน สาธารณสุข	• พิจารณาความสะอาดความเป็นระเบียบของอาคารบ้านเรือน สถานที่ราชการ ถนนหนทาง แหล่งน้ำ ขยะมูลฝอย การระบายน้ำ การมีไฟฟ้าใช้ที่เปอร์เซ็นต์ • อาหารโภชนาการ การส่งเสริมสุขภาพ การออกกำลังกาย • น้ำดื่ม น้ำใช้ อากาศ มลภาวะ • การป้องกันโรคติดต่อ เช่น ไข้เลือดออกและท้องร่วง • การรักษาสุขภาพจิต • การจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม • การจัดการด้านสาธารณสุขขั้นมูลฐาน • การจัดการด้านขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	30
4	ด้านการศึกษา	• ชุมชนให้ความสนใจต่อการศึกษาและสนับสนุนแค่ไหน ยกย่องการศึกษาเพื่อพัฒนาประชากรของประเทศอย่างไร • อ่านออกเขียนได้กี่เปอร์เซ็นต์ • มีการส่งเสริมการศึกษาทั้งในและนอกระบบทั้งสายสามัญและอาชีวศึกษาเท่าไร	30
5	ด้านศาสนาและ วัฒนธรรม	• ประชาชนมีความเลื่อมใสในทางพระพุทธศาสนาเพียงใด • สนใจในการศึกษาธรรมแค่ไหน • ปฏิบัติตามพิธีทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องและศรัทธา • รักษาประเพณีทางพุทธศาสนา ฮีต 12 แคไหนเพียงใด • รักษาวัฒนธรรมทางการประเพณีปฏิบัติมากน้อยแค่ไหน เช่น การแต่งงาน การจัดงานศพ การเลี้ยงเจ้าหน้าที่เจ้าฐานมเหศักดิ์ หลักเมือง • ความกตัญญู ความสุภาพอ่อนน้อมแบบมารยาทไทย	30
6	ด้านทั่วไป	• ป้ายหมู่บ้าน • ป้าย "บ้านเมืองน่าอยู่ เขตสุขภาพธรรม" • การจัดการสวนสาธารณะประโยชน์ • การจัดการแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์	50

ลำดับ ที่	โครงการ	หัวข้อ/ประเด็นที่ต้องพิจารณา	คะแนน
		• ความสามัคคีภายในหมู่บ้าน • ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพต่างๆ / ความเข้มแข็งของผู้นำ • สินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์ หนึ่งหมู่บ้าน • คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน (ข้อมูลตามจปฐ.) • การปลอดจากกลุ่มผู้มีอิทธิพล • การปลูกและการอนุรักษ์หญ้าแพรงในที่ของเอกชนและที่สาธารณะประโยชน์ • การประดับธงชาติในบ้านเรือนและสถานที่ราชการ • การป้องกันความรุนแรงหรือความไม่สงบเรียบร้อยของชุมชน	

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีนใหม่ : พ.ศ. 2546

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	200 หมู่ 1 บ้านนาถ่อน ตำบลนาถ่อน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม 48110
ขนาดพื้นที่	27.63 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	13,157,602.65 บาท (ปีงบประมาณ 2546) 2.25% เงินเดือนและค่าจ้างประจำ
งบประมาณรายได้	15,726,671.95 บาท (ปีงบประมาณ 2546) 0.50% จัดเก็บเอง 32.20% รัฐจัดเก็บให้ 46.84% อุดหนุน
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	8 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 3 คน ลูกจ้างประจำ 2 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	8,777 คน
จำนวนครัวเรือน	1,823 ครัวเรือน
ประชากรแฝง	20 คน
รายได้เฉลี่ยประชากร	20,000 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลนาถ่อนอยู่ห่างจากอำเภอธาตุพนมประมาณ 23 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดนครพนม 29 กิโลเมตร ประกอบด้วย 14 หมู่บ้าน ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มน้ำ ท่วมไม่ถึง ดินเป็นดินปนทราย มีลำห้วยบึงสวก ลำ ห้วยเชื่อมและมีแม่น้ำโขงไหลผ่านเพื่อใช้ในการ เกษตรและเลี้ยงสัตว์ ด้านสังคมมีโรงเรียน 8 แห่ง (ประถมศึกษา 7 แห่ง มัธยมศึกษา 1 แห่ง) ที่อ่าน หนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5 แห่ง วัด / สำนักสงฆ์ 12 แห่ง สถานีอนามัยประจำ ตำบล 2 แห่ง ที่พักจัดตรวจ 1 แห่งและที่ทำการ ไปรษณีย์โทรเลข 1 แห่ง ด้านศักยภาพของภาค ประชาชน มีกลุ่มมวลชนจัดตั้ง 27 กลุ่ม กลุ่มอาชีพ 9 กลุ่ม กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 7 กลุ่ม และกลุ่ม อื่นๆ 11 กลุ่ม ด้านเศรษฐกิจ มีอาชีพดังนี้ 1. เกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำนา ทำสวน 2.รับจ้าง เช่น รับจ้างทั่วไป ไปทำงานต่างประเทศ 3.ค้าขาย เช่น ทำธุรกิจค้าขายรถยนต์ ขายเครื่องมือกลกรรม 4.เลี้ยง สัตว์ เช่น เลี้ยงโค กระบือ สุกร เป็ดและไก่ 5. อุตสาหกรรมในครอบครัว เช่น ดีเหล็ก ทำเครื่องเงิน และเย็บผ้า สภาพปัญหาของตำบล ด้านเศรษฐกิจ ผลผลิตการเกษตรขาดตลาดรองรับ